

Юре, 2007. - Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. - 424 с.

6. Профілактика злочинів: Підручник / О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. К.: Атіка, 2011. - 720 с.

7. Осадчий В.І. Корупційні злочини: Монографія. К.: Видавництво Європейського університету, 2016. - 82 с.

Оксенюк Д.С., слухач 5-В курсу
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних
наук *Безуглий Л.А.*

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Формування громадянського суспільства, розбудова України як правової, демократичної, соціальної держави, пов'язані з проведенням масштабної правової реформи, наслідком якої має бути встановлення балансу між необхідністю забезпечення захисту конституційних прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина і діяльністю щодо підтримання громадського порядку різними установами, як державними так і не державними. Забезпечення громадського порядку є однією з найважливіших функцій держави, належне виконання якої зумовлює розвиток демократичних засад життєдіяльності суспільства, утвердження принципу соціальної справедливості, реальних гарантій прав і свобод громадян. У цьому контексті належна охорона громадського порядку в державі значною мірою є результатом ефективного державного управління та здійснення правосуддя.

У сучасних умовах виникає потреба в систематизації уявлень про адміністративно-правове забезпечення громадського порядку, пошуку шляхів його удосконалення на підставі впровадження нових концептуальних підходів щодо вирішення проблем у цій сфері. Цінність їхніх досліджень визначається внеском в осмислення системи понять цієї сфери, формулювання найважливіших для теорії і практики дефініцій,

визначення кількості і складів правопорушень у сфері громадського правопорядку [1], створенні потенційного апарату щодо питань пов'язаних з розумінням сутності охорони громадського порядку.

Слід зазначити, що при висвітленні проблеми охорони громадського порядку, передусім, доцільно з'ясувати значення понять «громадський порядок», оскільки від змісту цього визначення, від точного окреслення його меж залежить і уявлення про сутність його охорони. Стаття 3 Конституції України визначає, що основним обов'язком держави є утвердження прав і свобод людини. Для цього повинні бути створені відповідні політичні, економічні та ідеологічні умови. З огляду на різноманітність прав і свобод громадян, закріплених у Конституції України, вони реалізуються у певних сферах суспільного, економічного, політичного життя. Ці сфери перетинаються між собою, і тому в окремих випадках може скластися так звана система суспільних відносин, що підпадають під вплив різного виду умов, створюваних для реалізації громадянами своїх прав і свобод. Такою системою є громадський порядок, у сфері якого відбувається не лише реалізація численної частини прав і свобод або створюються передумови для їхньої реалізації, а й фактичне, виправдане з вагомих причин, певне їх обмеження.

Громадський порядок є нагальною потребою організованого суспільства, для якого характерним є такий стан суспільних відносин, що забезпечує нормальну життєдіяльність людини, громадський спокій та безпеку. Як соціально-правовому явищу громадському порядку властива відносна самостійність, яка виявляється в його специфічних властивостях, відмінних від властивостей інших соціально-правових явищ.

Поняття громадського порядку вперше обґрунтував французький вчений Деламар у своєму «Трактаті поліції», характеризуючи поліцейську діяльність як важливу сферу державної діяльності, спрямовану на охорону порядку в громадських місцях і припинення проявів «кулачного» права, заснованого на свавіллі. Деламар вперше використав такі поняття, як «благоустрій», «добробут», «благополуччя», «благочиння».

Термін «громадський порядок» став вживатись у Франції на початку XIX століття після проведення наполеонівських реформ, коли відбулося розмежування між кримінальною поліцією і адміністративною, на яку покладался обов'язок «охороняти громадський порядок в кожній місцевості»[2].

Якщо звернутись до генези поняття «громадський порядок» у законодавстві, то слід зазначити, що на території Російської імперії, до складу якої входила й Україна, поняття «громадський порядок» уперше з'являється 1832 р. у Статуті про попередження і припинення злочинів [3]. Згодом воно вживається у правових актах, прийнятих у період правління Олександра III: Положенні про заходи з охорони державного порядку 1881 р.; Указі Правлячому Сенату, підписаному царем 12 липня 1889 р., у якому передбачалось введення посади земського начальника з обов'язками піклування про сільських жителів, охорону «благочиння і громадського порядку» [4].

Пізніше, у законодавстві СРСР поняття «громадський порядок» ототожнюється із «революційним порядком» - уседозволеністю диктатури пролетаріату. Конституція СРСР 1936 р. закріпила поняття «громадський порядок» і «державний порядок», розділивши громадські та державні потреби в забезпеченні правопорядку [5]. Широкого застосування поняття «громадський порядок» набуває в 1950-1960 рр. у низці законодавчих актів, а також на практиці. У союзних республіках, у тому числі й в Українській РСР, створюються Міністерства охорони громадського порядку, а в Указі Президії Верховної Ради СРСР «Про посилення відповідальності за хуліганство» від 26.07.1966 р. детально окреслювались складові громадського порядку [6].

Наводячи точки зору вчених щодо громадського порядку ми можемо поступово, крок за кроком наблизитись до його сутності як основи існування суспільства як явища. Бо громадський порядок виступає ідеалом до якого прагне громада і саме з цією метою вона делегує свої повноваження владі яка створює певні механізми у вигляді правових норм, які покликані стати конструкціями, опираючись на які уповноважені на те органи будуть регулювати відносини у сфері охорони прав

і свобод особи та громадянина. Правопорядок, або порядок в правовому регулюванні чи забезпеченні є основою правильного формування, діяльності, використання правових норм і постулатів. Тобто, громадський порядок це багатогранне явище, яке включає в себе аспекти моралі, психології, права, економіки тощо. Правопорядок є основою, соціальним еталоном відносин у соціумі. Це загальнотеоретичні основи, під час аналізу частин, інститутів, законів розвитку яких та накладенні їх на інші соціальні явища або умови, ми зможемо правильно їх розуміти та характеризувати, а відповідно і вносити корективи не лише в понятійний апарат а і в алгоритми використання норм права які покликані охороняти громадський порядок.

У науковій літературі існує багато підходів до визначення поняття «громадський порядок», кожен із яких так чи інакше відображає його сутність як суспільного явища. Розгляд поняття «громадський порядок» у широкому та вузькому розумінні має не тільки теоретичне, а і практичне значення, оскільки визнання тієї обставини, що громадський порядок у вузькому його розумінні - це система зв'язків і відносин (головним чином у громадських місцях), урегульованих нормами права, дасть законодавцю змогу повною мірою використовувати силу правових норм (заборон і дозволів) для чіткого визначення правового статусу громадян, юридичних осіб та громадських формувань, реалізація якого залежить від характеристики громадського порядку.

Список використаних джерел

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ / під заг. ред. І.П. Голосніченка, Я.Ю. Кондратьєва. - К. : МАУП, 1995. - 177 с. - С. 14.
2. Теория и практика совершенствования охраны общественного порядка: труды Академии МВД СССР. - М.: Академия МВД СССР, 1985. - 360 с. - С.7.
3. Устав о предупреждении и пресечении преступлений (издание 1857 года) / [ред. О.В. Старков] // Российский криминологический взгляд. - 2008. - № 3. - С. 83-102.

4. Полное собрание законов Российской империи. - СПб., 1891. - Т. 9. - Собр. 3. - № 6196.

5. Конституция (Основной Закон) Союза Советских Социалистических Республик Утверждена Чрезвычайным VIII съездом Советов Союза ССР 5 декабря 1936 г. (с последующими изменениями и дополнениями) [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/artides/history/1936спй.б1ш>.

6. Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про посилення відповідальності за хуліганство» від 26.07.1966 р. // Відомості Верховної Ради СРСР. - 1966. - № 30. - С. 595.